

Slovenske miniaturne knjige z letošnje jesenske razstave Slovanske knjižnice pripadajo deloma njenemu starejšemu knjižnemu fondu, večinoma pa zbirki, ki jo je knjižnici daroval dr. Martin Žnideršič. Izbor razstavljenih malih knjižic odraža njihove številne obraze in vloge, ki takoj pritegnejo pozornost prav zaradi svojih posebnih dimenzij. Tu so najstarejše slovenske miniaturre (oziroma njihove replike), katerih prvotni namen je bila zlasti priročnost – slovarji, koledarji, priročniki, molitveniki,

Najmanjša slovenska miniaturre: F. Prešeren, *Krst pri Savici*

ali povsem neberljive ter so s svojim videzom in zahtevno izdelavo še najbližje majhnemu, a simbolno močnemu okrasu. Nasploh pa med njimi ne bomo našli miniaturre, ki se ne bi posluževala oblike, da z njo tako ali drugače poudarja vsebino: pomembnost besedila ali avtorja, posebne dogodke ali obletnice, knjižne dragocenosti, pa ljubko majhne zbirke likovnih umetnin in še marsikaj.

Kaj je miniaturna knjiga?

»Z izrazom miniaturna knjiga označujemo knjige majhnega formata. Opredeletev zgornje, še dopustne mere za miniaturno knjigo se je s časom spreminjala in tudi vse do danes v svetu ni enotno veljavnega merila za to vrsto knjig. V glavnem sta se izoblikovala dva normativa: v zahodnih deželah velja, da miniaturna knjiga ne sme meriti več kot 76,2 x 76,2 mm (to je 3 cole), medtem ko v [nekdanjih] socialističnih državah miniaturna

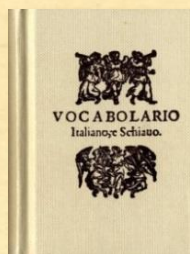

Foto: Domen Grögl. Vir: *Adria Airways In-Flight Magazine*, št. 6, 2011-2012

Martin Žnideršič: *Miniaturna knjiga*, Ljubljana : Cankarjeva založba, 1984

Zgodovinska skica slovenske miniaturne knjige: izvorni izvodi in faksimili iz gradiva Slovanske knjižnice

»Prva miniaturna knjiga v Sloveniji, ki je ohranjena, je znameniti **Vocabolario Italiano e Schiavo**, ki ga je leta

Najstarejša znana miniaturna knjiga s tiskano slovensko besedo, italijansko-slovenski slovar iz l. 1607, faksimile

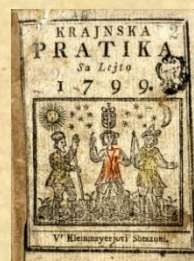
1607 izdal **Alasia da Sommaripa** in je ohranjen le v enem izvodu v Narodni in univerzitetni knjižnici

Nova crainska pratika, ki je v formatu pod 100 x 100 mm izhajala dolgo vrsto let, leta 1771 pa se ji je pridružil v nemščini natisnjen **Laybacherisches Sackkalenderl** (82 x 53 mm). Tudi **Vodnikova**

faksimile

Mala pratika, ki je ohranjena le za leti 1798 in 1803 (80 x 50 mm), sodi med prve slovenske miniaturne knjige.

izvirni izvod

V 19. stoletju je izšlo več knjig z nabožno vsebino, leta 1846 pa celo posebna igra s

knjiga lahko meri največ 100 x 100 mm velikosti obrezanega knjižnega bloka (torej je mera platnic še nekaj milimetrov večja).«

kartami v formatu 86 x 53 mm **Igra za kratek čas z 32 kartami za vleči**. Med zgodnje slovenske miniaturne knjige sodi tudi pesniška zbirka **Grajenske pesni**, ki jo je avtor Božidar Flegerič izdal v samozaložbi leta 1880 v formatu 91 x 70 mm. V 20. stoletju je izšlo več knjižic in leta 1939 je pri Akademski založbi v Ljubljani začela izhajati zbirka miniaturre, ki pri Cankarjevi založbi izhaja še danes.«

izvirni izvod

Martin Žnideršič: *Miniaturna knjiga*, Ljubljana : Cankarjeva založba, 1984

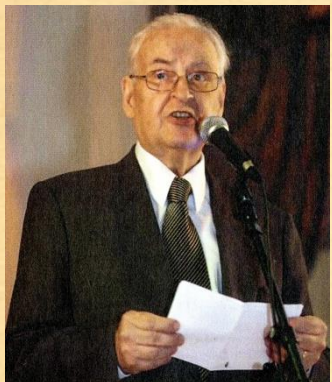
Najstarejša znana miniaturre na Slovenskem: dragocen iluminirani rokopis, koledarček za leto 1415 iz 36 zložljivih lističev, (50 x 50 mm), faksimile; izvirnik hrani NUK - dediščina Licejske knjižnice, nekoč verjetno last samostana v Bistri

O donatorju zbirke miniaturnih knjig

»Martina Žnideršiča spremljajo knjige vse življenje, tako profesionalno kot tudi zasebno. Njegova bogata poklicna pot je zaznamovana s pomembnimi nazivi in funkcijami.

Dr. Martin Žnideršič. Foto: Miha Fras. Vir: Ljubljana, letnik 16, št. 1, januar 2011

Doktor znanosti s področja založništva, ki mu je posvetil tri desetletja svoje poklicne kariere, je avtor številnih strokovnih člankov v domačih in tujih publikacijah, urednik, profesor, komisar knjižnih sejmov, dobitnik vidnih nagrad za dosežke v založništvu in avtor mednarodnih razstav

miniaturne knjige. Zasebno je svojo ljubezen do knjig prelijal v zbirateljstvo in postal eden najvidnejših evropskih zbiralcev miniaturnih knjig. V štiridesetih letih neprekinjenega prizadevanja je zbral tri tisoč miniaturk iz 57 držav, kar je največja tovrstna zbirka v Srednji Evropi. Je član mednarodnih združenj, ki povezujejo zbiralce miniaturnih knjig iz različnih držav.«

Ana Pokrajac Iskra: V majhnem plašču besed, Ljubljana, Muzej in galerije mesta Ljubljane, Mestni muzej, 2010.

Najmanjša slovenska miniaturna: F. Prešeren, *Krst pri Savici*
Foto: Leon Vidic. Vir: Delo, leto 58, št. 67, 21. mar. 2016, str. 14

Okrajšave in strokovni izrazi pri opisu miniaturnih knjig

brez imena	b. i.
brez kraja	b. k.
brez letnice	b. l.
brez paginacije	b. pag.
brez založbe	b. zal
biblijski papir	bibl. pap.
broširano	broš.
celo platno	cpl
črno-belo	ČB
folij	f.
ilustriral	il.
ilustrirano	ilustr.
italijanska vezava	it
izdaja	izd.
kartonirano	kart.
milimeter	mm
okrog	ok.
originalno	orig.
oštevilčeni (izvodi)	oštev.
ovojni naslov	ov. nas.
platno	pl
plastificirano	plastif.
polplatno	ppl
polusnje	pu
samozaložba	samozal.
strani	str.
ščitni ovitek	ščit. ov.
številka	št.
umetni material	um. mat.
umetno usnje	um. us
urednik	ur
usnje	us
usnjen/o	usn
zvezek, knjige v dveh delih	zv.

Slovenska miniaturna knjiga

izbor iz zbirke miniaturnih knjig dr. Martina Žnideršiča
in gradiva MKL, Slovanske knjižnice

od 3. septembra do 28. oktobra 2016

Slovanska knjižnica
Einspielerjeva 1, Ljubljana

Avtorja razstave:
mag. Kristina Košič Humar
Pablo Juan Fajdiga

mestna
knjižnica
ljubljana

